

گروه ویژه اقدام مالی

Financial Action Task Force (FATF)

سرشناسه: مهجوریان، فاطمه، ۱۳۵۸

عنوان و نام پدیدآور: گروه ویژه اقدام مالی/ پدیدآورنده فاطمه مهجوریان قمی؛ سفارش دهنده اداره کل آموزش بانک ملت.

مشخصات نشر: تهران: آتیه نگر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص.؛ جدول (بخشی رنگی).

فروست: بانک برتر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۵۷۵-۳-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص ۲۲۹.

موضوع: پول شویی

موضوع: بانک و بانکداری بین المللی

موضوع: بانک و بانکداری--ایران--آزمون ها و تمرین ها

شماره افزودن: بانک ملت، اداره کل آموزش

ردیف سند: HVA۸۰۷۹/پ۹م۹ ۱۳۹۴

رده بند: ۳۶۴/۱۶۸

شماره کتابشناختی: ۶۰۰۴۵۵۵

انتشارات آتیه نگر

انتشارات آتیه نگر وابسته به بانک ملت

عنوان اثر: گروه ویژه اقدام مالی

پدیدآورنده: فاطمه مهجوریان قمی

سفارش دهنده: اداره کل آموزش بانک ملت

نوبت چاپ: چاپ اول، زمستان ۱۳۹۴

چاپ: چاپ خانه بانک ملت

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ ریال

نشانی: خیابان جمهوری اسلامی، بعد از چهارراه اسلامبول،

روبروی مجتمع تجاری پروانه، پلاک ۳۰۳، اداره کل آموزش بانک ملت

کد پستی: ۱۱۴۵۸۵۶۱۱۴ تلفن: ۱۴-۳۳۹۱۰۰۱۲ فاکس: ۳۳۹۱۰۰۱۱

توجه: نشر، پخش، عرضه، تکثیر، تجدید چاپ تمام یا بخشی از این اثر مستلزم اجازه از انتشارات آتیه نگر خواهد بود.

فهرست مطالب

مقدمه ناشر	۹
پیشگفتار مولف	۱۰
راهنمای مطالعه	۱۱
فصل اول: تاریخچه گروه، ساختار و نحوه عملکرد	۱۳
جلسه اول: آشنایی با پیشینه، اهداف و وظایف گروه و ویژه اقدام مالی	۱۴
اهداف یادگیری	۱۵
پیش آزمون	۱۶
مقدمه	۱۸
وظایف گروه ویژه اقدام مالی	۱۸
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۲۱
خودآزمایی	۲۲
جلسه دوم: ترکیب گروه ویژه اقدام مالی و ساختار آن	۲۴
اهداف یادگیری	۲۵
پیش آزمون	۲۶
ترکیب گروه ویژه اقدام مالی	۲۸
اعضاء	۲۸
اعضای وابسته	۲۸
اعضاء و سازمان های ناظر	۲۹
گروه های کاری	۳۰
رییس گروه ویژه اقدام مالی: نحوه انتخاب و مسئولیت	۳۰
گروه راهبری: ترکیب و نحوه انتخاب	۳۱
دبیرخانه: نحوه انتخاب و وظایف	۳۱
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۳۳
خودآزمایی	۳۴
جلسه سوم: تاریخچه توصیه های گروه ویژه اقدام مالی	۳۶
اهداف یادگیری	۳۷
پیش آزمون	۳۸
تاریخچه توصیه ها	۴۰
وظایف کشورها طبق توصیه ها	۴۰
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۴۱
خودآزمایی	۴۲
خلاصه فصل اول	۴۵
موردی برای تجزیه و تحلیل (۱)	۴۶
مفاهیم کلیدی فصل اول	۴۷

فصل دوم: توصیه های گروه درباره سیاست ها و هماهنگی ها برای مبارزه با پول شویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم

جلسه چهارم: ارزیابی ریسک ها و اتخاذ رویکرد مبتنی بر ریسک

اهداف یادگیری	۴۹
پیش آزمون	۵۰
ارزیابی ریسک ها و اتخاذ رویکرد ریسک محور	۵۱
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۵۲
خودآزمایی	۵۴

جلسه پنجم: همکاری و هماهنگی ملی

اهداف یادگیری	۶۰
پیش آزمون	۶۱
همکاری و هماهنگی ملی	۶۲
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۶۴
خودآزمایی	۶۷
خلاصه فصل دوم	۶۸
موردی برای تجزیه و تحلیل (۲)	۷۱
مفاهیم کلیدی فصل دوم	۷۲

فصل سوم: توصیه های گروه درباره پولشویی و مصادره

جلسه ششم: جرم انگاری پول شویی

اهداف یادگیری	۷۵
پیش آزمون	۷۶
جرم انگاری	۷۷
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۷۸
خودآزمایی	۸۰

جلسه هفتم: توقیف، مصادره و اقدامات موقتی

اهداف یادگیری	۸۴
پیش آزمون	۸۵
جرم انگاری	۸۶
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۸۸
خودآزمایی	۸۹
خلاصه فصل سوم	۹۰
موردی برای تجزیه و تحلیل (۳)	۹۳
مفاهیم کلیدی فصل سوم	۹۴

فصل چهارم: توصیه‌های گروه در باب مواجهه با تامین مالی تروریسم و تامین مالی برای اشاعه سلاح‌های گشتار جمعی

جلسه هشتم: جرم‌انگاری تامین مالی تروریسم و اهمیت سازمان‌های غیرانتفاعی

اهداف یادگیری	۹۷
پیش‌آزمون	۹۹
جرم‌انگاری تامین مالی تروریسم	۱۰۰
تحریم‌های مالی هدفمند در ارتباط با تروریسم و تامین مالی تروریسم	۱۰۲
تحریم‌های مالی هدفمند در ارتباط با اشاعه سلاح‌های گشتار جمعی و تامین مالی آن	۱۰۲
سازمان‌های غیر انتفاعی	۱۰۳
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۱۰۳
خودآزمایی	۱۰۵
خلاصه فصل چهارم	۱۰۶
موردی: ی. ت. و. ح. و. ح. (۴)	۱۰۹
مفاهیم کلیدی فصل چهارم	۱۱۰
	۱۱۱

فصل پنجم: توصیه‌های گروه در باب اقدامات پیشگیرانه

جلسه نهم: شناسایی مشتریان

اهداف یادگیری	۱۱۳
پیش‌آزمون	۱۱۴
رازداری در موسسات مالی	۱۱۵
شناسایی کافی مشتری	۱۱۶
مواردی که شناسایی مشتری الزامی است	۱۱۸
اقدامات لازم برای شناسایی مشتریان	۱۱۸
اقدامات ویژه مربوط به شناسایی مشتریان حقوقی	۱۱۸
زمان مقتضی برای شناسایی	۱۱۹
شناسایی مشتریان قبلی	۱۱۹
رویکرد ریسک محور	۱۱۹
اقدام مقتضی در صورت عدم امکان شناسایی مناسب مشتریان	۱۱۹
شناسایی مشتری و لو رفتن اطلاعات محرمانه وی	۱۱۹
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۱۲۱
خودآزمایی	۱۲۲

جلسه دهم: نگهداری سوابق و اشخاص، روابط و خدمات با ریسک بالا

اهداف یادگیری	۱۳۳
پیش‌آزمون	۱۳۵
نگهداری سوابق	۱۳۶
اشخاص دارای ریسک سیاسی خارجی	۱۳۸
روابط کارگزاری	۱۳۸
انتقال وجه یا ارزش	۱۳۹

فن آوری های مدرن
میزان دستیابی به اهداف یادگیری
خودآزمایی

۱۲۹

۱۳۱

۱۳۲

جلسه یازدهم: نقل و انتقالات الکترونیکی، اتکاب به اقدامات اشخاص ثالث، شعب خارجی و واحدهای تابعه و گزارش عملیات مشکوک

۱۳۴

اهداف یادگیری
پیش آزمون
نقل و انتقالات الکترونیکی وجوه
اتکاب به اقدامات اشخاص ثالث
کنترل های داخلی- شعب خارجی و واحدهای تابعه
کشورهای با ریسک بالا
گزارش عملیات مشکوک
محتوای گزارشات به هئت مدیران
میزان دستیابی به اهداف یادگیری
خودآزمایی
خلاصه فصل پنجم
موردی برای تجزیه و تحلیل
مفاهیم کلیدی فصل پنجم

۱۳۵

۱۳۶

۱۳۸

۱۳۸

۱۳۸

۱۳۹

۱۳۹

۱۳۹

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

فصل ششم: توصیه های گروه در باب شفافیت و مالکیت ذی نفعان اشخاص و ترتیبات حقوقی جلسه دوازدهم: شفافیت و مالکیت ذی نفعان اشخاص و ترتیبات حقوقی

۱۴۹

۱۵۰

اهداف یادگیری
پیش آزمون
شفافیت و مالکیت ذی نفعان اشخاص حقوقی
شفافیت و مالکیت ذی نفعان اشخاص حقوقی
میزان دستیابی به اهداف یادگیری
خودآزمایی
خلاصه فصل ششم
موردی برای تجزیه و تحلیل (۶)
مفاهیم کلیدی فصل ششم

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۴

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

فصل هفتم: توصیه های گروه در باب اختیارات و مسئولیت های مراجع ذی صلاح و سایر تدابیر سازمانی

۱۶۳

جلسه سیزدهم: وضع مقررات و اعمال نظارت

۱۶۴

اهداف یادگیری
پیش آزمون
وضع مقررات و اعمال نظارت بر موسسات مالی
اختیارات ناظران

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۸

۱۶۸

وضع مقررات و اعمال نظارت بر مشاغل و حرفه های غیر مالی معین	۱۶۸
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۱۷۱
خودآزمایی	۱۷۲

جلسه چهاردهم: واحد عملیاتی و مرجع اعمال قانون

اهداف یادگیری	۱۷۵
پیش آزمون	۱۷۶
واحد اطلاعات مالی	۱۷۸
مسئولیت های مراجع اعمال قانون و انجام تحقیقات	۱۷۸
اختیارات مراجع اعمال قانون و انجام تحقیقات	۱۷۸
حمل ۱۰۰۰ گان پول نقد	۱۷۹
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۱۸۱
خودآزمایی	۱۸۲

جلسه پانزدهم: الزامات کلی

اهداف یادگیری	۱۸۵
پیش آزمون	۱۸۶
آمار	۱۸۸
راهنمایی و بازخورد	۱۸۸
مجازات ها	۱۸۸
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۱۸۹
خودآزمایی	۱۹۰
خلاصه فصل هفتم	۱۹۳
موردی برای تجزیه و تحلیل (۷)	۱۹۴
مفاهیم کلیدی فصل هفتم	۱۹۵

فصل هشتم: توصیه های گروه در باب همکاری های بین المللی جلسه شانزدهم: اسناد بین المللی و معاضدت قضایی و توقیف و استرداد

اهداف یادگیری	۱۹۹
پیش آزمون	۲۰۰
اسناد بین المللی	۲۰۲
معاضدت قضایی	۲۰۲
معاضدت قضایی: توقیف و مصادره	۲۰۲
استرداد	۲۰۲
سایر اشکال همکاری های بین المللی	۲۰۳
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۲۰۵
خودآزمایی	۲۰۶
خلاصه فصل هشتم	۲۰۹
موردی برای تجزیه و تحلیل (۸)	۲۱۰

**فصل نهم: سایر اسناد صادره توسط گروه ویژه
جلسه هفدهم: سند رویکرد ریسک محور در بخش بانکی**

اهداف یادگیری	۲۱۵
پیش آزمون	۲۱۶
برخی از اسناد صادره توسط گروه ویژه	۲۱۸
سند رویکرد ریسک محور در بخش بانکی	۲۱۸
میزان دستیابی به اهداف یادگیری	۲۲۱
خودآزمایی	۲۲۲
خلاصه فصل نهم	۲۲۵
موردی در تجزیه و تحلیل (۹)	۲۲۶
مفاهیم کلیدی فصل نهم	۲۲۷
فهرست منابع	۲۲۹

۲۱۳

۲۱۴

www.ketab

مقدمه

ناشر

کتاب حاضر یکی از خروجی‌های پروژه "شناسایی درخت دانش صنعت بانکی" است که در چارچوب برنامه کلان "مرکز تأیید صلاحیت حرفه‌ای صنعت بانکی" در اداره کل آموزش بانکی ملی تعریف شده است. هدف پروژه مذکور آن است که با در نظر گرفتن استانداردهای جهانی صنعت بانکی و نیز مقتضای این صنعت در کشور ما، درخت دانش صنعت بانکی شناسایی شود و در گام بعدی محتوای آموزشی متناسب با شاخص‌های شناسایی شده، در فرآیندی علمی به رشته تحریر درآید.

ویژگی این مجموعه محتواهای در حال تدوین که با عنوان سری کتاب‌های "بانک برتر" به سطح طنین گرامی عرضه خواهد شد آن است که تمامی این مجموعه‌ها در قالبی مشابه نگارش می‌شوند که حاصل بررسی‌های کارشناسی مفصلی یک تیم کارشناسی زبده است. در طراحی این قالب تلاش شده تا با بهره‌گیری از آخرین یافته‌های حوزه روانشناسی یادگیری، مطالب آموزشی به گونه‌ای نگاشته شود که آموزه‌های آن بدون نیاز به تدریس یا توضیح تکمیلی، قابل فراگیری باشد تا از این طریق امکان یادگیری به شکل خودخوان فراهم آید (توضیحات جامع در بخش راهنمای مطالعه آورده شده است).

همان‌گونه که اشاره شد پروژه "شناسایی درخت دانش صنعت بانکی" یکی از پروژه‌های برنامه کلان "مرکز تأیید صلاحیت حرفه‌ای صنعت بانکی" است. این مرکز، نخستین نهاد تخصصی سنجش و تأیید صلاحیت حرفه‌ای در صنعت بانکی کشور محسوب می‌شود و قادر است با بهره‌گیری از طیفی از ابزارهای متنوع، توانایی افراد را در مورد حوزه‌های دانشی/مهارتی شناسایی شده در صنعت بانکی مورد سنجش حرفه‌ای قرار دهد و اقدام به صدور گواهینامه حرفه‌ای مربوطه کند.

در پایان بر خود لازم میدانم از زحمات کلیه کسانی که به نحوی در آماده سازی این اثر همکاری داشته‌اند، به ویژه سرکار خانم نسرين جباري سپاسگزارى نمايم.

علیرضا جلالی فراهانی

اسفند ۹۴

پیشگفتار

مولف

ریسک ناشی از پول شویی و تأمین مالی تروریسم یکی از مهم‌ترین ریسک‌هایی است که در چند دهه اخیر در کانون توجه ناظران بانکی و مراجع تخصصی سیاستگذاری - چه در سطح ملی و چه در پهنه بین‌المللی - قرار گرفته است و رشد و گسترش مستمر آن، تحت پایش و رصد ناظران بانکی و مراجع تخصصی و سیاستگذاری بوده است. پول‌شویی به فرایندی اطلاق می‌شود که طی آن فرد پول‌شو تلاش می‌کند پول کثیف حاصل از اعمال مجرمانه خود (یا دیگری) را تطهیر کند؛ به گونه‌ای که متنب غیرقانونی آن مخفی بماند و ظاهر پول مشروع باشد. تأمین مالی تروریسم نیز همانگونه که از نامش پیداست موتور محرک عملیات تروریستی است که بدون آن، امکان انجام فعالیت‌های تروریستی میسر نمی‌شود.

پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم در طبقه‌بندی جرم‌ها از فرام‌گذاشتن جای دارند بدین معنا که محدود به درون مرزهای یک کشور نیستند. از این رو همکاری‌های بین‌المللی برای مقابله با این جرایم، اهمیت ویژه‌ای دارد. برای هماهنگ کردن این فعالیت‌ها، "گروه ویژه اقدام مالی" توسط کشورهای گروه هفت تشکیل شده است. وظیفه این گروه تدوین استانداردها، نظارت بر اجرای آنها و معرفی کشورهایی است که استانداردها را رعایت نمی‌کنند.

مهم‌ترین سند منتشره توسط این گروه "۴۰ توصیه برای مبارزه با پول‌شویی، تأمین مالی تروریسم و اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی" است که به همراه یادداشت‌های تفسیری توصیه‌ها، استانداردهای بین‌المللی را تشکیل می‌دهند. علاوه بر آن "سند متدولوژی ارزیابی تطبیق کشورها و کارآمدی نظام مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم آنها" نیز درباره نحوه اجرای توصیه‌ها رهنمودهای خوبی ارائه می‌دهد.

برای تهیه این کتاب از اسناد مذکور در کنار سایر منابع از جمله درگاه الکترونیکی گروه ویژه اقدام مالی استفاده شده است. امید است این گام کوچک برای اشاعه آموزش و فرهنگ‌سازی در زمینه مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم مقبول نظر واقع گردد.

فاطمه مهجوریان قمی

اسفند ۹۴

1-Financial Action Task Force (FATF)

این گروه با نامهای مختلفی ترجمه شده است لیکن نام استفاده شده در این کتاب مقبولیت بیشتری در ادبیات موضوع دارد.

راهنمای مطالعه

همانطور که در مقدمه کتاب ذکر شد، کتاب حاضر از سری کتاب‌های آموزش با عنوان «بانک برتر» بوده که بر مبنای «درخت دانش صنعت بانکی» تهیه و تدوین شده است. درخت دانش صنعت بانک نیز خود یکی از پروژه‌های برنامه کلان «مرکز تأیید صلاحیت حرفه ای بانکداری» می باشد.

مجموعه کتابهای آموزشی «بانک برتر» دارای ساختاری کاملاً منحصر به فردی است که مبتنی بر تئوری های روانشناسی یادگیری در قالب کتاب های آموزشی «خودخوان» طراحی و تدوین گردیده است. «خودخوان» بودن کتابها به این معنی است که فراگیر بتواند با مطالعه کتاب بدون نیاز به شرکت در دوره های آموزشی حضوری و با محاسن و بدون نیاز به مدرس، مطالب را فراگرفته و به تسلط نسبی برسد، به گونه ای که به سطح آمادگی لازم جهت تسبب موفقیت در آزمون حرفه ای مربوطه دست یابد.

هر کتاب آموزشی شامل تعدادی فصل می باشد که به منظور تسهیل امر خواندن و یادگیری مباحث، بر اساس حجم مطالب، به یک یا چند جلسه درس تقسیم شده است. هر جلسه از نظر حجم مطلب تقریباً معادل نود دقیقه مطالعه است. هر جلسه شامل اهداف یادگیری، پیش آزمون، متن درس (شامل نکته، مثال، یادآوری، نوار یادداشت)، میزان دستیابی به اهداف یادگیری و خودآزمایی می باشد. به علاوه در انتهای کتاب تعدادی مطالعه موردی و یک آزمون جامع آورده شده است.

در ذیل بخش های اصلی کتاب به صورت مختصر توصیف می شود:

اهداف یادگیری

در ابتدای هر جلسه آموزشی، اهداف یادگیری در نظر گرفته شده است. اهداف یادگیری بیانگر آن است که فراگیر پس از مطالعه متن، می بایست چه دانش و یا مهارتی را کسب نماید. بنابراین از فراگیر انتظار می رود تا قبل از شروع مطالعه متن، اهداف یادگیری را ملاحظه نماید تا مطالب جلسه مزبور را به صورت هدفمند مطالعه و پیگیری نماید.

میزان دستیابی به اهداف یادگیری

اهداف یادگیری بیان شده در ابتدای هر جلسه، مجدداً در انتهای جلسه ذکر می شود. فراگیر پس از مطالعه مباحث آموزشی، اهداف یادگیری را مجدداً مرور نموده و با درج علامت تأیید (✓) دستیابی

خود به نتایج مورد انتظار را ثبت می‌نماید. تا چنانچه یادگیری کامل مبحثی محقق نشده است، مشخص گردد و فراگیر به مرور دوباره آن قسمت بپردازد.

پیش آزمون

در ابتدای هر جلسه درسی، پیش آزمون در نظر گرفته شده است که هدف از طراحی آن، آگاهی فراگیر از سطح دانش خود و ایجاد آمادگی ذهنی جهت شروع مطالعه به صورت چالش پرسش و پاسخ، قبل از مطالعه جلسه مزبور می‌باشد.

خودآزمایی

فراگیر پس از مطالعه کامل متن، در بخش خودآزمایی به سؤالاتی که از جلسه مورد نظر طراحی و استخراج گردیده پاسخ می‌دهد. هدف اصلی از انجام خودآزمایی، بررسی میزان یادگیری حاصل شده از مطالعه جلسه می‌باشد. هدف دیگر مقایسه نتیجه خودآزمایی با نتیجه پیش آزمون به منظور بررسی میزان یادگیری حاصل شده است.

نکته

در هر کجا از متن درس، اگر مطلبی نیاز به تاکید و توجه بیشتر داشته باشد در قالب نکته در متن درس مشخص گردیده است.

مثال

در متن درس جهت تفهیم بیشتر مطلب از مثال استفاده شده است.

مطالعه موردی

در بخش مطالعه موردی، یک مثال کاربردی آورده شده است تا به صورت عینی کاربرد مطالب ارائه شده در کتاب، در قالب یک مورد عملی مورد بررسی و دقت نظر قرار گیرد. مطالعه موردی کمک خواهد کرد تا با مراجعه مجدد به مطالب کتاب، پس از اتمام مطالعه، مطالب آموخته شده جهت تجزیه و تحلیل مورد عملی ذکر شده بهره گرفته شود.

نوار یادداشت

در تمامی صفحات کتاب، فضایی به عنوان نوار یادداشت در نظر گرفته شده است. از فراگیر انتظار می‌رود تا به منظور مطالعه اثربخش تر در حین مطالعه متن درس، چکیده مطلب و موارد مهم در هر صفحه را در فضای مذکور یادداشت نماید. این امر به یادگیری هر چه بهتر مطالب و مرور آنها کمک می‌نماید.